

ТРИПТОФАН І ТРЕОНІН: РІВНІ ТА СПІВІДНОШЕННЯ У КОМБІКОРМАХ ДЛЯ КУРЕЙ-НЕСУЧОК БАТЬКІВСЬКОГО СТАДА

М.Я. Кривенок, кандидат сільськогосподарських наук

Встановлено оптимальний вміст триптофану і треоніну та їх співвідношення у комбікормах для курей-несучок батьківського стада.

Протеїн, незамінні амінокислоти, триптофан, треонін, кури-несучки.

Повністю реалізувати генотип птиці можливо лише за умови її годівлі комбікормами збалансованими за всіма поживними і біологічно активними речовинами відповідно до потреби. При цьому бажано враховувати рівень вмісту 11 незамінних амінокислот: метіоніну, лізину, триптофану, аргініну, валіну, гістидину, лейцину, ізолейцину, треоніну, фенілаланіну і гліцину [5].

Найчастіше комбікорми, здебільшого, містять надлишок аргініну, гліцину, лейцину, фенілаланіну, треоніну і валіну, що знижує швидкість росту птиці та негативно впливає на її продуктивність. Слід зазначити, що затримка у рості в ранні періоди онтогенезу пізніше повністю не компенсується. До того ж, під час компенсаторного росту в організмі птиці відбувається підвищене відкладання жиру і змінюється хімічний склад м'язів. Ремонтний молодняк не досягає своєчасно стандартної живої маси, що суттєво знижує у майбутньому несучість і масу яєць [1].

Доведено, що для утилізації або використання в організмі надлишку амінокислот необхідна додаткова енергія, що, у свою чергу, знижує ефективність годівлі. Завдяки оптимальній збалансованості комбікорму за амінокислотами можливо без нанесення шкоди продуктивності птиці зменшити рівень сирого протеїну на 1–3 %, тобто заощадити білкові корми [2]. Крім того, забезпечення тварин незамінними амінокислотами дає змо-

гу усунути специфічні порушення обміну речовин, які спричиняються нестачею окремих амінокислот, і максимально точно виявити їх генетично зумовлену здатність до відтворення та продуктивності.

З метою усунення усіх цих порушень в обміні речовин, необхідно, насамперед, розрахувати індекс амінокислотної збалансованості, тобто співвідношення вмісту амінокислоти в комбікормі до потреби птиці. Амінокислота, котра за індексом збалансованості знаходиться в найменшій кількості, називається першою лімітуючою за нею слідує друга і т.д. Спочатку в комбікорм вводять до норми першу лімітуючу амінокислоту, потім – другу, третю і т.д. Якщо ж порушується цей порядок і замість першої лімітуючої амінокислоти вводять другу або третю, то замість позитивного ефекту частіше всього отримують негативний [7, 9].

Мета дослідження – визначити оптимальний рівень триптофану і треоніну та їх оптимальне співвідношення у комбікормах для курей-несучок батьківського стада.

Матеріали і методи дослідження. Дослідження проводились у ТОВ «Кожухівське» Васильківського району Київської області на поголів'ї курей-несучок кросу «Браун нік».

Дослід проводився за методом груп. Відповідно до цього методу відібрано 500 курок-несучок у віці 120 діб, з яких за принципом аналогів було сформовано п'ять груп: одну контрольну та чотири дослідні, по 100 голів у кожній. Протягом підготовчого періоду тривалістю 14 діб курей всіх груп поступово переводили на раціон контрольної групи. Основний період тривав 426 діб (14 місяців). Годували піддослідних курей в обліковий період повнораціонними розсипними комбікормами.

Добова даванка комбікорму становила у середньому 110 г/голову, фронт годівлі – 10 см. Кратність годівлі – два рази на день. Поживність комбікорму, що застосовувався у першому науково-господарському досліді для курок-несучок наведено у табл. 1.

Концентрація обмінної енергії, поживних та біологічно активних речовин у 100 г повнораціонного комбікорму відповідала нормам, встановленим для курок-несучок батьківського стада у різні періоди їх виробничого використання.

Вміст основних незамінних амінокислот у комбікормі для птиці контрольної групи наведено у табл. 2.

Вміст триптофану і треоніну у комбікормах дослідних груп змінювали введенням до їх складу відповідних синтетичних препаратів амінокислот (табл. 3).

Збереженість поголів'я та масу спожитих комбікормів по групах визначали щоденно, за кожен з підперіодів та за весь період досліді.

Масу яєць визначали протягом п'яти днів у кінці кожного підперіоду досліді на вагах ВЛКТ-500.

Морфологічні показники якості яєць визначали згідно з рекомендаціями ВНДТІП. Відбирали яйця для оцінювання якості за принципом випадкової вибірки в кінці досліді.

1. Поживність комбікормів за фазами годівлі

Показники	Вік, тижнів		
	17–29	30–41	42 і старше
Обмінна енергія, МДж	1,14	1,14	1,08
Сирий протеїн, г	17,0	16,0	15,0
Сира клітковина, г	3,81	3,78	2,95
Кальцій, г	1,4	2,20	3,85
Фосфор, г	0,42	0,42	0,40
Лізин, г	0,75	0,74	0,73
Метіонін + цистин, г	0,65	0,63	0,60
Триптофан, г	0,19	0,18	0,16
Треонін, г	0,56	0,55	0,54
Лінолева кислота, г	1,37	1,43	2,16
Натрій, г	0,17	0,17	0,24
Вітаміни: А, ІО/г	10,00	10,00	12,50
D ₃ , ІО/г	2,50	2,50	3,00
Е, мг	25,00	25,00	80,00
К, мг	3,00	3,00	3,00
В ₁ , мг	2,00	2,00	2,50
В ₂ , мг	5,50	5,50	7,00
В ₃ , мг	12,00	12,00	15,00
В ₆ , мг	4,50	4,50	6,00
В ₁₂ , мг	0,02	0,02	0,02
Холін хлорид, мг	500,00	500,00	600,00
Мікроелементи:			
залізо, мг	70,00	70,00	60,00
мідь, мг	10,00	10,00	8,00
цинк, мг	70,00	70,00	60,00
марганець, мг	70,00	70,00	90,00
йод, мг	1,00	1,00	1,00
кобальт, мг	0,25	0,25	0,25
селен, мг	0,20	0,20	0,20

2. Вміст амінокислот у комбікормі для курей контрольної групи, %

Амінокислота	Вміст
Аргінін	0,74
Гістидин	0,28
Лізин	0,75
Метіонін	0,65
Триптофан	0,19
Треонін	0,58
Фенілаланін	0,45

Результати дослідження та їх обговорення. Основним показником, що характеризує якість годівлі птиці та ефективність раціонів є її продуктивність (табл. 4).

Результати досліджень свідчать, що на продуктивність курей значною мірою впливає рівень амінокислот у комбікормі.

3. Вміст триптофану і треоніну у комбікормі

Групи	Вміст амінокислот, %	
	триптофан	треонін
1 (контрольна)	0,19	0,56
2	0,18	0,55
3	0,20	0,57
4	0,21	0,58
5	0,22	0,59

4. Несучість курей батьківського стада на середню несучку

Вік курей, міс.	Місяці продуктивності	Групи				
		1	2	3	4	5
5	1	0,9	0,9	1,1	1,0	0,9
6	2	18,1	18,1	19,2	18,9	18,5
7	3	41,5	41,8	44,8	43,7	41,7
8	4	69,4	69,7	70,9	70,1	69,6
9	5	96,0	96,0	97,0	97,2	96,1
10	6	121,3	121,5	122,2	121,8	121,6
11	7	146,0	146,0	148,2	147,7	146,0
12	8	173,0	173,1	173,1	173,0	173,2
13	9	196,5	196,7	197,3	197,1	196,6
14	10	219,4	219,6	220,8	220,5	219,6
15	11	240,7	240,9	243,5	243,3	240,9
16	12	263,6	263,9	265,6	265,3	263,9
17	13	287,2	287,7	291,8	291,5	289,9
18	14	298,1	298,4	307,0	305,1	301,4

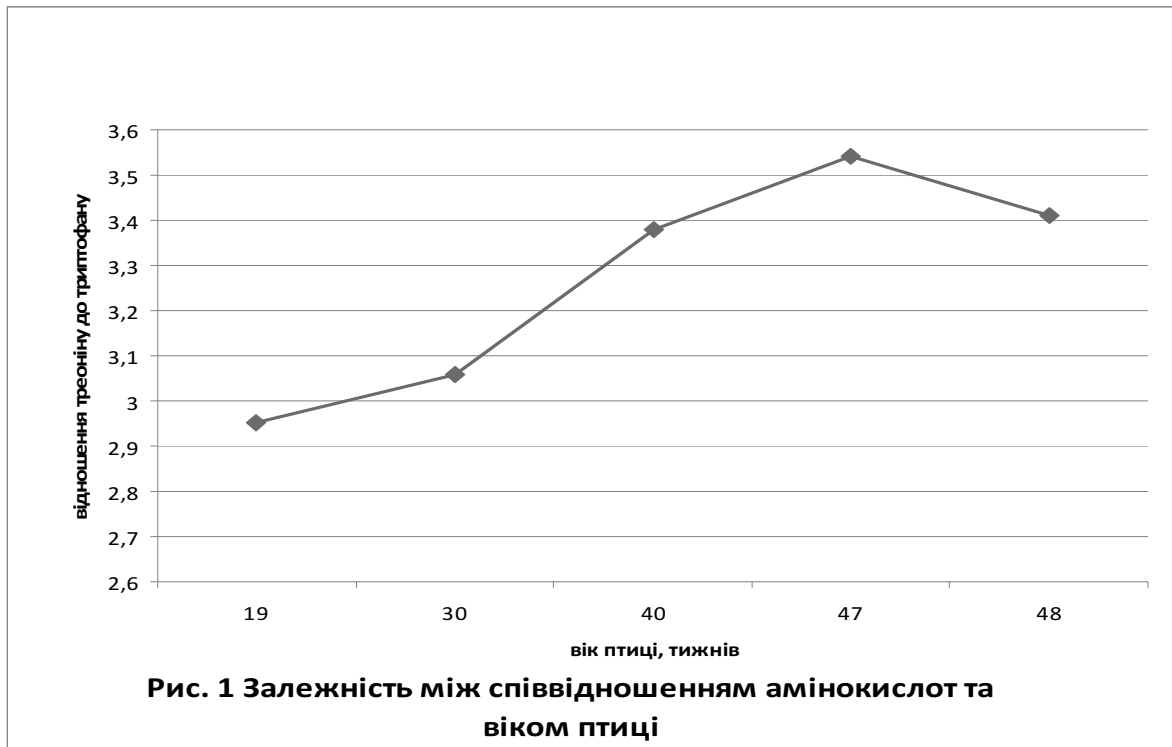
Так, найвищі показники несучості спостерігалися у курей-несучок третьої групи, і становили за період використання 307,0 шт. яєць, що на 3% більше порівняно з контролем.

Загалом, коливання несучості курок усіх груп становить від 298,1 до 307,0 яєць/голову. Найменша продуктивність несучок спостерігалась у перші місяці продуктивності (у 6–7-місячному віці). У птиці всіх груп пік несучості був відмічений у віці 8–9 місяців (відповідно 24,5 і 24,9 яєць.).

Аналізуючи ці показники, слід зазначити, що починаючи з сьомого місяця продуктивності, несучість курей поступово знижувалась, і в кінці використання була у межах 13,0–13,2 яєць, проте, у середньому найвищий показник продуктивності був у курей третьої групи.

Аналіз результатів наших досліджень дає підстави для певних висновків і пропозицій. На підставі отриманих результатів були встановлені оптимальні рівні треоніну і триптофану у комбікормах. Зміну співвідношення між треоніном і триптофаном відповідно до віку птиці наведено на рисунку.

Як видно з наведених на рисунку даних, залежність між треоніном і триптофаном змінюється з віком і ця залежність має не лінійний характер.

Потреба курей-несучок у сирому протеїні упродовж виробничого використання знижувалася від 17 до 15 %. Відповідно (у бік зниження) змінюється і їх потреба у амінокислотах, про що свідчать результати регресійного аналізу даних. Диференційовані за віком потреби курей-несучок у триптофані (y_1) і треоніні (y_2) можна визначити за такими рівняннями регресії:

$$y_1 = 0,2261 - 0,0014x;$$

$$y_2 = 0,585 - 0,001x,$$

де y – потреба у амінокислоті, %;

x – вік птиці, тижнів.

Враховуючи зазначені закономірності у зміні амінокислотного складу протеїну та наведені рівняння можна вирішувати практичні питання, наприклад, у процесі виготовлення комбікормів для птахів різного віку.

Висновки

1. Для нормування живлення курей-несучок різного віку та виробничого призначення потрібно обов'язково враховувати як рівень, так і співвідношення протеїну і певних незамінних амінокислот.

2. Вміст треоніну і триптофану у комбікормах для птиці батьківського стада слід контролювати відповідно до фаз її годівлі, оскільки за нестачі у комбікормах триптофану знижується рівень споживання птицею комбікормів, що призводить до зниження її продуктивності та ефективності виробництва загалом.

3. Оптимальне співвідношення треоніну до триптофану змінюється з віком і ця залежність має не лінійний характер.

4. Рівняння регресії, що відображають залежності між потребою у окремих незамінних амінокислотах і віком курей-несучок, дають можливість систематично упродовж всього періоду використання досить ефективно контролювати їх амінокислотне живлення.

Список літератури

1. Архипов А.В. Протеиновое и аминокислотное питание птицы / А.В. Архипов, Л.В.Топорова. – М.: Колос, 1984. – 175 с.
2. Величко О. Стоит ли кормить бройлеров дешевыми кормами? / О. Величко, Б. Егоров, Т. Фотина, П. Сурай // Тваринництво України. – 2011. – № 6. – С. 38–42.
3. Ібатуллін І.І. Якість м'яса курчат-бройлерів залежно від їх протеїнового та амінокислотного живлення / І.І. Ібатуллін, Н.М. Слободянюк, В.М. Недашківський. – К.: Науковий вісник НАУ, 2005, – Вип.91. – С. 74–77.
4. Пайскер М. Переваги від додавання вільних амінокислот у корми для тварин / М. Пайскер // Агроexpert. – 2008. – № 3. – С. 26–28.
5. Подобед Л.І. Протеиновое и аминокислотное питание сельскохозяйственной птицы: структура, источники, оптимизация / Подобед Л.І – Днепропетровск: ООО «ПКФ «АРТ-ПРЕСС», 2010. – 239 с.
6. Рекомендації з нормування годівлі сільськогосподарської птиці / За ред. Ю.О. Рябоконя. – Бірки, 2005. – 104 с.
7. Рекомендации по кормлению сельскохозяйственной птицы. / Под общ. ред В.И. Фисина, Ш.А. Имангулова, И.А. Егорова, Т.М. Околеловой. – Сергиев Посад, 2003. – 142 с.
8. Римбак М. Усвояемые аминокислоты – строительный материал для поддержки и продуктивности / М. Римбак, Й. Хаммер // Успех в хлеву. – 2008. – № 1.– С. 16.
9. Свеженцов А.А. Комбикорма, премиксы, БВМД для животных и птицы/ Свеженцов А.А., Горлач С.А., Мартиняк С.В. –Днепропетровск: АРТ–ПРЕСС, 2008. – 412 с.
10. Ensminger M.E. Feed and nutrition/ Ensminger M.E., Oldfield I.E., Heinemann W.W. – Glovisc: The Ensminger Publishion Company. – 1990. – 1544 p.
11. Fisher C. Lysine: Amino acid requirements of broiler breeder / C. Fisher // Poultry Sc. – 1998. – Vol. 77, № 1. – P. 124–133.
12. Leeson S. Yrowth response of immature brown-egg strain pullets to varying nutrient density and lysine/ Leeson S., Summers L.O., Caston L. // Poultry Sc. – 1993. –72, №7. – P. 1349–1358.

Установлен оптимальный уровень триптофана и треонина в комбикормах для курей-несушек родительского стада.

Протеин, незаменимые аминокислоты, триптофан, треонин, куры-несушки.

The optimal level of tryptophan end threonine in compound feeds for chickens, hens industrial herd.

Protein, essential amino acids, tryptophan, threonine, egg-laying hens.